

SPOR ORGANİZASYONLARINDA GÖNÜLLÜLÜK FAALİYETLERİNİN YÖNETİM STRATEJİLERİ VE UYGULAMALARI

Sebahattin DEVECİOĞLU¹

Yunus Emre KARAKAYA¹

Oktay KAYA²

ÖZET

Gönüllülük kavramı, gelişen teknoloji ve karmaşık bir düzeye dönüşen sosyal yapı sebebiyle çok farklı koşullarda ortaya konabilen bir içeriğe dönüşmüştür. Kimileri bu kavramı hayırseverlik ve yardımseverlik olmak gibi bireysel farklılıklarla ilişkilendirirken, kimileri de kültürel etkenlerle ve değerlerle açıklamaktadır. Gönüllülük, küresel düzeyde Birleşmiş Milletler gibi pek çok kuruluş tarafından da ele alınmış ve 2001 yılında Birleşmiş Milletler tarafından “Uluslararası Gönüllüler Yılı” olarak ilan edilmiştir. 5 Aralık günü de “Uluslararası Gönüllüler Günü” olarak kutlanmakta, bu günde gönüllü çalışmaların faydalarını duyurmak ve gönüllü katılımın artırılması amaçlanmıştır. Spor sektöründe ise gönüllülük kavramı, ücret talep etmeden, zamanlarını ve çabalarını spor organizasyonlarının başarısına adanmış, uluslararası spor organizasyonlarının ihtiyacı olan insanın sayısal ve nitelik bakımından vazgeçilemez bir parçasını oluşturmaktadır. Spor organizasyonlarında gönüllüler, artık profesyonel elemanlar kadar etkin konumlarda görev almaktadır. Bireylerin kişisel nitelikleri doğrultusunda aktif olarak görevlendirilen gönüllüler düzenlenen organizasyonların kalitesini yükseltmekte ve ayrıca spor organizasyonlarının bütçelerini de rahatlatmaktadır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Spor Federasyonları ve diğer spor organizasyonları da sporda gönüllülük faaliyetlerine ve uygulamalarına önem vermektedir. Örneğin, 2020 Tokyo olimpiyatlarına yönelik, gönüllülerin işe alımı ve eğitimiyle ilgili “Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları Tokyo 2020 için Gönüllülük Stratejisi” yayınlamıştır. Bu kapsamda, Tokyo 2020 Olimpiyatları için toplam da 110.000'den fazla gönüllünün aktif rol alması öngörülmektedir. Spor organizasyonlarını düzenleyen kurum/kuruluşların gönüllük kültürüne sahip birey ve organizasyonlarla çalışması, organizasyonların ulusal/uluslararası alanda başarılı olması adına son derece önemlidir. Bu çalışmada, spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetleriyle ilgili *yönetimler, stratejiler ve uygulamalar* betimsel yöntemle değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Gönüllülük, Yönetim, Organizasyon, Eğitim

MANAGEMENT STRATEGIES AND PRACTICES OF VOLUNTEERING ACTIVITIES IN SPORTS ORGANIZATIONS

ABSTRACT

The concept of volunteerism has transformed into a context that can be presented in various conditions due to developed technology and complex social structure. While some associate this concept with individual differences such as being helpful and humanitarian, others explain this concept with cultural factors and values. Volunteerism was globally addressed by several institutions such as the United Nations and the year “International Volunteer Day” and it is aimed to announce the benefits of volunteer works and increase the 2001 was declared as “International Year of Volunteers” by the United Nation. Furthermore, 5th of December is celebrated as volunteer participation on this day. The volunteerism concept in sports includes a part where volunteers dedicate their time and effort to the success of the sports organizations free of charge and constitute a valuable irreplaceable part of the concept in terms of both quantitative and qualitative human resources of international sports organizations. Volunteers in sports organizations now participate in effective positions as much as the professional staff. Volunteers who are assigned in accordance with individuals' personal qualities improve the quality of the coordinated organization and disburden the budgets of sports organizations. International Sports Committee, International Sports Federations and other sports organizations place a significant emphasis on volunteering activities and practices in sports. For example, for the Tokyo 2020 Olympics, “Volunteering Strategy for the Olympic and Paralympic Games Tokyo 2020” was published for the recruitment and training of volunteers. Within this scope, it is estimated that more than 110.000 volunteers in total will actively take part in the Tokyo 2020 Olympics. It is of utmost importance for the sports organization regulating committees to work with individuals and organizations that adopt the volunteering culture in order to form the organizations to be successful in the national/international areas. In this study, *the methods, education, strategies, and practices* of volunteerism activities in sports organizations were evaluated descriptively.

Keywords: Sports, Volunteering, Management, Organizations, Education

¹ Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Elazığ/Türkiye, Yazışmadan sorumlu yazar: emrekarakaya@firat.edu.tr

² Kafkas Üniversitesi, Sarıkamış Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kars/Türkiye

Sebahattin DEVECİOĞLU: <https://orcid.org/0000-0002-8205-295X>

Yunus Emre KARAKAYA: <https://orcid.org/0000-0002-9858-2103>

Oktay KAYA: <https://orcid.org/0000-0001-9639-8022>

GİRİŐ

İnsan kaynağı, bir ulusun gerçek değeridir. İnsan kaynağının gönüllü faaliyetler aracılığıyla geliştirilmesi, hem bireyler hem de toplumlar için güven ve dayanıŐmayı güçlendirir. Gönüllü faaliyetler, bireylerin yetenek gelişiminde, takım çalıŐmasını ve yardımlaŐmayı öğrenmesinde, yeni yaŐam deneyimleri kazanmasında, organizasyon yapmayı öğrenmesinde, değişik kurumları tanınmasında, değer yargılarının gelişmesinde ve özgüveninin artmasında önemli fırsatlar sunmaktadır [1]. Günümüzde gönüllülük, teknolojik gelişmeler ve karıŐık bir hale dönüşen sosyal yapı sebebiyle çok farklı düzeylerdeki bir içeriğe dönüşmüştür. Gönüllülük, belli bir amaca katkı sağlamak için farklı özellikteki insanların, belli bir çıkar elde etmeden, belirli amaçlar çerçevesinde aktiviteleri ifade etmektedir. Gönüllülüğün algılanması aktivite şekilleri toplumların sadece kültürel ve dini değerleriyle değil, aynı zamanda onların coğrafi özellikleri, tarihsel yapıları gibi konumlarıyla da ilişkilendirilebilir.

Gönüllülük, pek çok ülkede geleneksel inançlar ve topluluk adetleriyle iç içe geçerek ortaya çıkmıştır. Örneğin Norveç’te kolektif gönüllü çalıŐmayı tanımlayan “*Dugnad*” terimi vardır. “*Dugnad*”, hem zamandan ve paradan tasarruf sağlamakta hem de topluluk üyeleri arasında topluluk ruhu oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Arap dünyasında gönüllülük, kutlamalar ya da zor zamanlarda yardım etmekle ilişkilidir. Arapçada gönüllülük anlamına gelen “*tatawa’a*”, bir Őey bađıŐlamak anlamında gelmektedir. Güney Afrika’da “*ubuntu*” kavramı da, diğerleriyle ilişki içinde olan bireyi tanımlamaktadır [2]. Literatürde ise gönüllülük formal ve informal olmak üzere ikiye ayrılmaktadırlar. İnfomal gönüllülük, yaŐamın her alanında spontane olarak haricen organize edilmeden ortaya çıkmaktadır (komŐuluk yardımı gibi). Formal gönüllülük, kar amacı olmayan kamu ve özel sektörlerin organizasyon ve etkinliklerinde görülmektedir [3].

Her topluma göre bir gönüllülük tanımı olabileceği gibi gönüllülük faaliyetleri ve gönüllü çalışma biçimleri de ülkelere ve toplumlara göre farklılık gösterebilir. Bu farklılığın oluşmasında sosyal, kültürel ve dini değerlerin etkisi bulunmaktadır. Gönüllülük “*finansal kazancı amaçlamayan, kişinin kendi özgür iradesiyle yapılan, üçüncü bir tarafa yarar sağlayan, kurumsal bir ortamda gerçekleşen çalışma*” olarak tanımlanabilir [4]. Gönüllülük, bireylerin sorumluluk duygularıyla herhangi bir maddi çıkar gözetmeksizin bilgilerini, zamanlarını, becerilerini, deneyimlerini ve kaynaklarını kamu kurumlarının ya da sivil toplum

kuruluşlarının amaçları doğrultusunda kullanılmalarıdır. Gönüllülük, bireylerin özgür iradesiyle gerçekleştirilen ve toplumun iyilik durumunun ve işlevselliğinin arttırılmasını amaçlayan bir faaliyet olarak da algılanmaktadır [5]. Gönüllülük, kişiyi sosyalleştirir; bilgi, görgü ve tecrübe katar; toplumsal bir katma değer de oluşturur. Gönüllülükle ortaya çıkan katma değer, ücretli ya da tam zamanlı çalışanların ortaya koyduğu değerin alternatifi değil, tamamlayıcıdır. Bu yüzden gönüllülüğün, gönüllülerin konumunu güçlendiren, değişim ve dönüşümü hızlandıran bir boyutu da bulunmaktadır [6]. Butcher'a (2010) göre gönüllülük durumsal bir kavramdır [7]. Dolayısıyla neden gönüllü olunduğuna ilişkin cevaplar kültür ve yerel bağlamda aranmalıdır. Genel olarak, bireylerin maddi karşılık beklemeden kendi isteğiyle bilgi, zaman, beceri, çaba, deneyim ve kaynaklarını toplum için yararlı olacağını düşündüğu aktivitelerde kullanmasına gönüllülük, bu tür bir eylemde bulunarak kendisine, topluma ve organizasyona faydalı olan kişiye de gönüllü tanımları yapılmaktadır [8-12].

Gönüllülük olgusu küresel düzeyde pek çok kurum ve kuruluş tarafından ele alınmıştır. Birleşmiş Milletler tarafından 2001 yılı "*Uluslararası Gönüllüler Yılı*" olarak ilan edilmiştir. Birleşmiş Milletler 5 Aralık gününü de "*Uluslararası Gönüllüler Günü*" olarak ilan ederek kutlamaktadır. Bu günde gönüllü çalışmaların faydalarını duyurmak ve gönüllü katılımın artırılması amaçlanmaktadır. Birleşmiş Milletler Gönüllüleri Programında ilk kez hazırlanan "*Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu (2011)*", toplumun ayrılmaz bir parçası olan gönüllülüğün evrenselliğini, faaliyet alanlarını, kapsamını ve gönüllülüğün barış ve kalkınmadaki rolü ve katkısını ele almıştır [13]. Birleşmiş Milletler, oldukça farklı sosyal ve kültürel koşullarda rastlanan gönüllülük faaliyetlerini tanımlarken "*büyük şemsiye*" yaklaşımını benimsemiştir. 2001 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen tanımda, gönüllü faaliyetin üç kriteri bulunmaktadır. Birincisi, gönüllülüğün yasanın ya da bir sözleşmenin dayattığı bir yükümlülük değil, kişinin özgür iradesi içinde gerçekleştirdiği bir faaliyet olmasıdır. İkincisi, faaliyetin finansal bir karşılık bekleyerek yapılmamasıdır. Üçüncüsü ise faaliyetin kamu yararına olmasıdır. Bununla birlikte, gönüllü faaliyet olarak gerçekleşen birçok düzenli olmayan bireysel edim mevcuttur [2].

Günümüz dünyasında birçok gönüllü; spor, eğitim, sağlık gibi birçok alanda kurumların/kuruluşların bütün yapılarında sorumluluk almakta ve bu kurum/kuruluşların başarısına çok önemli katkılar sağlamaktadır. Spor organizasyonlarında gönüllülük kültürüne sahip kişi ve kurumlarla çalışmak etkinliğin yerelde sahiplenilmesi adına son derece

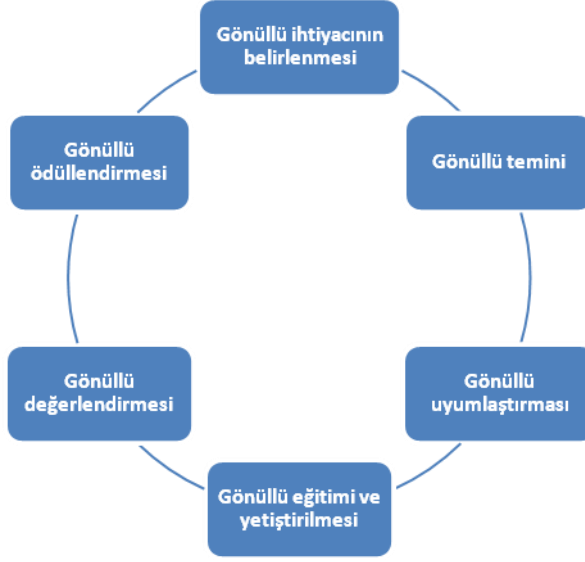
önemlidir. Ülkelerin sosyo-ekonomik durumları ve eğitim sistemlerinde gönüllülük çalışmalarına yer verilmesi, yapılan organizasyonların daha sağlıklı ilerlemesini sağlamaktadır. Bu çalışmada, spor organizasyonlarında gönüllülük faaliyetleriyle ilgili *yönetimleri, stratejileri ve uygulamaları* betimsel yöntemle değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, genel literatür veriler çerçevesinde gönüllülük, yönetim ve spor arasında ilişkilere yer verilmiştir. Bir gönüllülük yönetim stratejisine örnek olarak *“Tokyo 2020 Yaz Olimpiyatları”* kavramsal olarak değerlendirilmiştir.

GÖNÜLLÜLÜK ve YÖNETİMİ

Gönüllülük bireysel katkıların yanı sıra bireylerin yaşadıkları çevrede değişim yaratmasında önemli bir araç olarak toplumsal kalkınmaya da katkı sağlamaktadır. Bir ülkede gönüllülük kapsamında yapılan işlerin maliyeti düşük olurken, sağladığı ekonomik ve toplumsal veya ekonomik ve insani kalkınma hedeflerine yaptığı katkı yüksek olabilmektedir. Gönüllülüğün ekonomik değerinin karar verme süreçlerinin yönlendirilmesinde önemli olmasının yanında, gönüllülük toplumun ortak sorunlarına çözüm bulması ve toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi açısından da önemlidir [14].

Gönüllülüğün, çağın normu olduğu fikri birkaç değişik argümanla sunulmaktadır. Bunlardan birisi gönüllülüğün kalkınmaya katkısıdır. Gönüllülük *“kalkınmanın ayrılmaz bir parçası”* olmakla kalmaz, aynı zamanda *“bütün vatandaşlar için değişimin öznesi olma ve böylesi bir dönüşüme anlamlı bir biçimde katkı sağlamanın (da) yolunu ortaya koymaktadır”* [15]. Gönüllülük evrenseldir. Bu yüzden tek bir devlete, millete, kişiye, kuruma ya da kuruluşa bırakılmayacak kadar da kolektif bir yapıdadır. Sistemi oluşturan tüm organizmaların birlikte hareket etmesiyle istenilen sonuca ulaşılabilir. İnsanlık tarihi kadar eski bir geçmişe sahip olan gönüllülük geçmişten günümüze kadar tarihin farklı zamanlarında inişli çıkışlı dönemler yaşamıştır. Özellikle sosyo-ekonomik parametreler bu inişli çıkışlı dönemlerin belirleyicileri olmuştur. 20. yüzyılda, dünya genelinde yaygınlaşmaya başlayan sosyal devlet/refah anlayışı gönüllülük kavramına ve algısına yeni bir boyut kazandırmıştır. Artık, gönüllülük faaliyetleri sadece bireysel/özel kimlikle gerçekleştirilen faaliyetler olmaktan çıkmıştır. Devlet tarafından sağlanan kaynaklarla ve desteklerle tüzel bir kimliğe de bürünmüştür. Ancak gönüllülüğün tüzel kimliği çok kırılgan bir yapıya sahip olduğu için zaman zaman yaşanan ekonomik sorunlardan çok çabuk etkilenmektedir [5].

Gönüllü yönetimi, iyiye ve doğruya katkıda bulunmak isteyen birbirinden farklı özelliklere sahip bireylerin çıkar amacı gütmeksizin belirli hedefler doğrultusunda istihdamı, yönetilmesi, yönlendirilmesi ve eş güdümüne yönelik faaliyetlerin tümünü ifade etmektedir. Bu tür bir yönetim, hiçbir karşılık beklemeden, gönülle ortaya konacak faaliyetleri belli amaçlar doğrultusunda yöneltme, yönlendirme ve başarıya ulaştırma amacı taşımaktadır [16]. Gönüllü yönetimi aşağıdaki aşamalardan oluşan bir süreç olarak ifade edilebilir (Şekil 1).

Şekil 1. Gönüllü yönetimi ve süreci

Gönüllü yönetimine ilişkin süreç iyi organize edilmelidir. Örneğin, ulaşım, sağlık ve güvenlikle ilgili konulara öncelik verilmelidir. Gönüllü insanların kurum/kuruluşlarla ilişkilerini düzenleyecek sorumlular tespit edilmelidir. Bu sorumlular, gönüllülere yönelik destek ve bilgilendirme sağlamalıdır. Yapılacak aktivitenin gelir/gider tablosu oluşturulmalı ve kesinlikle gönüllü insanların cebinden para harcaması yoluna gidilmemelidir. Gönüllü çalışmaların niteliğine göre ilgili sigortalar mutlaka yapılmalıdır.

GÖNÜLLÜLÜK ve SPOR

Gönüllülük yapılan alanların en önemlilerinden birisi kendine ait doğası itibariyle spordur. Spor ve sporla ilgili organizasyonlar dünya çapında çok geniş kitlelere ulaşmış durumdadır. Spor organizasyonlarının içerisinde yer alan spor gönüllülerinin sayısı da bu büyümeye paralel olarak büyük rakamlara ulaşmıştır [17].

Şekil 2. Spor organizasyonlarında komite yapısı

Spor organizasyonlarındaki komiteler ve gönüllülerin döngüsünü Şekil 2’de ifade etmek mümkündür (Bu döngü Erzurum 2011 Üniversitelerarası Kış Oyunlarından esinlenerek oluşturulmuştur). Organizasyon Komitelerinde iyi hazırlanmış bir gönüllü grubu bir aktivitede başarıya ulaşmayı kolaylaştırabilir. UEFA Education Programme (2011), futbol organizasyonlarında gönüllü seçimi aşamalarını aşağıdaki gibi sıralamaktadır [22]:

- İnternet üzerinden başvurunun yapılması
- Başvurunun başarılı şekilde sisteme kayıt edilmesi
- Başvuruların veri tabanına yüklenmesi ve belirlenen kriterlere göre seçim
- Başvuru “Tamam” ise
- Telefon ile görüşme yapılması
- Telefon görüşmesinden sonra “Tamam” ise
- Kişisel davet
- Kişisel görüşme
- “Tamam” ise
- İş sözleşmesi, istihdam hazırlık, istihdam planlaması.

Organizasyon komitelerinde, gönüllülerin görevlendirileceği bölümlerin görevleri şu şekilde ifade etmek mümkündür [18]:

- Sportif yarışmaların yapıldığı mekânlar

- Delegasyonun ihtiyaç duyduğu hizmet alanları
- Onur konuklarına verilecek hizmetler
- Yiyecek, içecek hizmetleri
- Basın merkezi
- evirmenlik ve eviri hizmetleri
- Organizasyon komitesi bürosu
- Srclk hizmetleri
- Enformasyon bürosu
- Akreditasyon.

Gönüllülerin gerek organizasyon içindeki paylarının gerek katkılarının önemi yapılan birçok spor aktiviteleri sonucunda da kendini göstermiştir. Örneğin, 1992 Albertville ve Savoie olimpik oyunlarında paydaşların oranları bir raporla belirtilmekte ve gönüllülerin önemi ortaya konulmaktadır. Rapora göre olimpiyat oyunlarında görev alan toplam 9310 personelin 8700' gönüllülerden oluşmaktadır. Atletissima toplantı organizasyonunda ise toplam 912 personelin 800' gönüllülerden oluşmuştur [19]. Günümüzde spor organizasyonlarına katılmak ve organizasyon içerisinde yer almak kişilere deneyimin yanında statü kazandırmıştır. 2012 Londra Olimpiyatları 70.000 gönüllüye ulaşmış ve hafızalardan silinmeyecek bir organizasyon gerçekleşmiştir. Londra 2012 Olimpiyatlarında yer alan gönüllüler, yapılan faaliyetler, mekn, personel ve destek gereksinimlerinin tamamında yer almıştır. Gönüllülerin yaklaşımları ve sahada göstermiş oldukları performans, ziyaretçilerin beklentilerini karşılayan ve hatta beklentilerin üzerine çıkan bir performans olmuştur. Londra yerel organizasyon komitesi, gönüllüleri başarının anahtarı olarak göstermiştir. Gönüllü organizasyonu için son seçim öncesi 86000 gönüllü adayı başvurmuştur [20].

Tablo 1. Yaz ve kiş olimpiyatlarının yıllara göre gönüllü sayısı

Yaz Olimpiyatları			Kiş Olimpiyatları		
Olimpiyat	Yıl	Gönüllü Sayısı	Olimpiyat	Yıl	Gönüllü Sayısı
Los Angeles	1984	28742	Calgary	1988	9498
Seul	1988	27221	Albertville	1992	60422
Barcelona	1992	34548	Lillehammer	1994	9054
Atlanta	1996	60422	Nagano	1998	32579

	Sebahattin DEVECİOĞLU	Yunus Emre KARAKAYA	Oktay KAYA
Sydney	2000	50000	Salt Lake
			2002
			30000

Yaz ve Kiş Olimpiyatlarına yönelik bazı veriler Tablo 1’de verilmiştir [21].

Tablo 2. 2012 Londra oyunları ve 2016 Rio oyunlarının karşılaştırılması

	2012 Londra Oyunları	2016 Rio Oyunları
Gönüllü Sayısı	Oyunlara ortalama 240.000 kişi başvurmuştur. Yaklaşık 24.000 kişi bu oyunlarda “şehir Gönüllüsü” olmuştur. Gönüllü olarak başvuranların sayısı ise ortalama 70.000 olmuştur.	Yaklaşık 50.000 kişi katılmıştır. City Hosts (şehir Gönüllüsü) olarak dünyanın dört bir yanından gelen ziyaretçileri yönlendirmek ve yardımcı olmak için yaklaşık 1700 kişi (*) görev yapmıştır.
Gönüllü Adı	Oyun Gönüllüleri: “ <i>Oyunlar Yapıcılar</i> ” olarak adlandırılmıştır. şehir Gönüllüleri: “ <i>Londra Elçileri</i> ” olarak adlandırılmıştır.	İlk olarak Oyun Gönüllüleri: “ <i>Kahramanlar’ın Kahramanı</i> ” olarak adlandırılmıştır. Ancak, sonra “ <i>gönüllüler</i> ” olarak değiştirilmifir. “ <i>City Hosts</i> ” turist mihmandarı gibi yardımlarda bulunulmuştur.
Oyunlardaki Gönüllülerin Misyonu	Ben yaşıyorum: <ul style="list-style-type: none"> • İlham verici ol. • Ayırt edici ol. • Açık ol. • Tutarlı ol. • Takımın bir parçası ol. 	Spor için daha fazlasını yapan takım: <ul style="list-style-type: none"> • Katılım. • Saygı duymak. • Eğlence.

* City Hosts: Rio de Janeiro kenti tarafından ödenen işgücüdür; Kaynak: Volunteering Strategy for the Olympic and Paralympic Games Tokyo 2020, 2016.

2012 Londra oyunları ve 2016 Rio oyunları arasında insan sayısı, gönüllü adları ve oyunlardaki gönüllülerin misyonu olarak bir karşılaştırma yapıldığında şu bulgulara ulaşıldığı görölmektedir (Tablo 2).

Sportif gönüllülük organizasyonları, toplumsal katılımcılığın artırılmasının yanı sıra, ekonomik anlamda da düzenlenecek spor organizasyonlarının bütçelerini rahatlatmaktadır. Sidney 2000 Yaz Olimpiyat Oyunları içerisinde görev alan gönüllülerin toplam çalışma saati 5450000, bu çalışma saati dikkate alınarak toplam 109 756 925 dolar ekonomik kazanç sağlandığı tespit edilmiştir [20].

BİR GÖNÜLLÜLÜK YÖNETİM STRATEJİSİ ÖRNEĞİ: TOKYO 2020 YAZ OLİMPİYATLARI

2016 yılında, Tokyo’da 2020 yılında gerçekteştirilecek olan 2020 Tokyo Olimpiyatlarına yönelik gönüllülük stratejisi yayınlamıştır. Burada Tokyo 2020 Oyunlarının vizyonu şu şekilde belirtmiştir: “*Spor, dünyamızı ve geleceği değiştirme gücüne sahiptir. Tokyo 1964 Oyunları tamamen Japonya’yı dönüştürmüştür. Tarihin en yenilikçisi olarak Tokyo 2020 Oyunları, üç temel kavram üzerine inşa edilerek dünyaya pozitif reform getirecektir:*

Kişisel iyiliğiniz için çabalamak (kişisel olarak en iyiyi elde etmek), birbirinizi kabul etmek (eşitlilikte birlik) ve gelecek için mirastan geçmek (yarına bağlanma)tir”.

2020 Tokyo Olimpiyatları, 2012 Londra ve 2016 Rio Oyunlarını referans almış ve spor gönüllülerinin katılması beklenen aktiviteleri aşağıdaki Şekilde sıralamıştır:

- Mekanlarda rehberlik
- Doping Kontrolü
- Sürücü
- İşgücü kaydı
- Üniforma dağıtımı
- Medya desteği
- Dil hizmetleri
- Takımlar için destek
- Lojistik destek
- Kiralama hizmetleri için destek
- Sürdürülebilirlik ve geri dönüşüm için destek
- Kimliklerin desteklenmesi
- Etkinlik operasyon desteği
- Tıbbi destek

2020 Tokyo Olimpiyatlarında spor gönüllülerini “oyun gönüllüleri” ve “şehir gönüllüleri” diye ikiye ayırmıştır. Spor gönüllülerine yönelik çalışma takvimini ise şu Şekilde yayınlamıştır:

Tablo 3. 2020 tokyo olimpiyatlarında gönüllülerin seçim takvimi

	2017	2018	2019	2020
Programın çeşitli yönlerini dikkate alma ve programlar için hazırlık	*	*		
İstihdam		*	*	*
Uygulama Tarama			*	*
Görüşmeler			*	*
Gönüllülerin seçimi ve bildirim			*	*
Eğitim				*

Tablo 4. 2020 tokyo olimpiyatlarında gönüllük alanları ve sayıları

Alanlar ve Roller	Gönüllü Sayısı
Herhangi bir alan veya rol	-
Rehberlik	16000-25000
Etkinlikler	15000-17000
Güvenlik desteği	10000-14000
Kişilerarası Destek	8000-12000
Operasyonel Destek	8000-10000
Sağlık hizmeti	4000-6000
Teknoloji	2000-4000
Medya	2000-4000
Törenler	1000-2000
Toplam	66000-90000

2020 Tokyo Olimpiyatlarında spor gönüllülerinin alanlarını, rollerini ve tahmini gönüllü sayısını yukarıdaki başlıklarda belirlemiştir (Tablo 4).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Diğer spor organizasyonları gibi 2020 Tokyo Olimpiyatlarında gönüllülük, toplumun amaçları için katılımcıların isteyerek, tazminat beklentisi olmayan faaliyetler olarak tanımlanmıştır. “Eğitim, Kültür, Spor, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı” tarafından yürütölen sporda gönüllülük yapan bireyler üzerine çalışmalarda spor gönüllüsünü, düzenli olarak faaliyetlerini ve yerel spor kulüplerinde ya da ödeme yapmayan kuruluşlarda eğitimi destekleyen kişiler olarak açıklamıştır. Spor gönüllülerini yarışmaların işleyişini destekleyen, uluslararası ve yerel spor müsabakalarında uzman yeteneklerini, zamanını ve diğer yeteneklerini gönüllü olarak sunanlar [13] olarak ifade etmişlerdir.

Spor organizasyonları içerisinde insan kaynakları ihtiyacı son zamanlarda yükselmiştir. Uluslararası spor organizasyonlarında ve olimpiik oyunlarda gönüllüler artık profesyonel elemanlar kadar etkin konumlarda görev almaktadırlar. Organizasyonlar içerisinde kişisel nitelikleri doğrultusunda aktif olarak görevlendirilen gönüllüler düzenlenen organizasyonların kalitesini yükseltmektedir. Bu faaliyetler toplumsal katılımcılığın artırılmasının yanı sıra ekonomik anlamda düzenlenecek spor organizasyonlarının bütçelerini de rahatlatmaktadır [23].

Gönüllü insanlar, sivil toplum kuruluşlarının en önemli öğelerinden biridir. Bu kuruluşların toplumsal boyutu, gönüllü insanların kurduğu ilişkiyle alakalıdır. Küreselleşme çağında sivil toplum kuruluşlarının yapması gereken aktiviteler çoktur. Dolayısıyla, sivil toplum kuruluşlarının gönüllü insan stratejisi oluşturması ve bunu uygulamaya geçirmesi önem taşımaktadır.

Spor gönüllülüğu konusunda, gönüllü insan istihdam eden kurum/kuruluşların yapması gereken çok önemli sorumluluklar vardır. Özellikle katılım ve algı problemlerine yönelik çözümler, bütün toplumla alakalı olduğundan, bu paydaşların yeni bir gönüllülük stratejisi oluşturulmasına yönelik tüm paydaşlarını ilgilendiren bir önemli çabaya girişmeleri zorunluluktur. Bu çaba, insanların gönüllülük kapsamındaki istek ve arzularının artırılması, kapasitelerinin ve erişilebilirliklerinin artırılması şeklinde olabilir.

Sonuç olarak, günümüzde spor gönüllülüğu kavramı en zirve dönemini yaşamaktadır. Bu kapsamda yapılması gereken ilk iş toplumsal düzeyde bir farkındalık oluşturmaktır. Toplumda spor gönüllüsü potansiyelini ortaya koyup bu potansiyeli eyleme dönüştürecek adımları atmak önem arz etmektedir. Bunun için birçok organizasyon (kamu, özel ve üçüncü sektörler) bu doğrultuda bir araya gelmeli ve sonuçları görsel ve yazılı medyada topluma tanıtılmalıdır. Günümüzde, spor gönüllülüğu kapsamında geline aşama, toplumsal kalkınmanın yanında bireysel kalkınmaya da katkı sunmaktadır. Bu sebeple spor gönüllülüğu olgusu ve algısının gündeme taşınarak değerlendirilmesi önemlidir. Spor gönüllülüğüne dair talebin oluşmasında ve artmasında sosyal değerlerin, bireysel tutumların, psikolojik güdülerin, ekonomik beklentiler gibi birçok başlığın önem taşıdığı muhakkaktır. Bu kapsamda, sivil toplum kurum/kuruluşları, insanların spor gönüllüsü olmasında birçok teşvik edici adımlar gerçekleştirebilirler. Bu çalışma kapsamında şu öneriler sunulabilir:

- Spor organizasyonlarına yönelik, ilgili kurum ve kuruluşlar gönüllü vizyonu ve stratejisi oluşturmalıdır.
- Spor organizasyonlarında doğru zamanda, doğru planlama ve doğru istihdam yapılmalıdır.
- Organizasyonun yapılacağı spor organizasyonlarında il veya ülke insanların bütünleşmesi çok önemlidir. Gönüllü bireylerin organizasyon merkezini iyi tanıyan

ve sahiplenen bireylerden seşilmesi, ulaşım, konaklama, tanıtım gibi unsurların az bütçeyle istenen hedefe ulaşmasını sağlayabilir.

- Spor gönüllüğüne yönelik kamunun ve özel sektörün de yapacağı birçok katkı yer almaktadır. Bu kapsamda, özellikle sivil toplum kuruluşlarının gönüllülerle çalışmasına yönelik yapılacak yasal düzenlemeler, spor gönüllülüğünü özendirici programlar, faaliyet ve araştırmalara verilecek destekler, spor gönüllülüğü kültürünün gelişmesine yönelik çalışmalar belirtilebilir.
- Spor gönüllülerine yönelik yazılı bir sözleşme mutlaka yapılmalıdır. Profesyonel olarak içeriği hazırlanmış iş ve görev sorumluluklarını gösterir yapılar çıkarılmalıdır. Çünkü, bu yazılı içerikler spor organizasyonlarının ve komitelerin inandırıcılığını artıracak uygulamalardır.
- Spor organizasyonlarında gençlerin söz konusu alanlara ilişkin yatkınlıklarından mutlaka yararlanılmalıdır.
- Spor gönüllülerinde çalışma ve dinlenme sürelerinin ayrıntılı olarak planlamasının yapılması ve her spor gönüllüsünün bir alternatifinin olacağı şekilde hazırlığın yapılması önemlidir.
- Gönüllülük faaliyetlerinin tam anlamıyla maddi çıkarlara yoğrulması, kısa süreçte pozitif sonuçlar ortaya koysa da uzun süreçte spor gönüllülüğü olgusunun kendisinin de yanlış algılanmasına yol açacağı unutulmamalıdır.

Not: *Bu çalışmanın bir bölümü 10-12 Ağustos 2018 tarihlerinde Manhattan/Newyork'da düzenlenen "International Conference on Sport Sciences" de sözel bildiri olarak sunulmuştur.*

KAYNAKLAR

1. UNV (Sürdürülebilir Kalınma Amaçları). [Internet Sayfası]. Türkiye. [Erişim Tarihi: 12 Aralık 2014]. Erişim: http://www.tr.undp.org/content/turkey/en/home/ourwork/partners_unvolunteers/.
2. State Of The World's Volunteerism Report. Universal values for global well-being, [Internet Sayfası]. The United States. [Erişim Tarihi: 12 Aralık 2014]. Erişim: http://www.unv.org/fileadmin/docdb/pdf/2011/SWVR/English/SWVR2011_full.pdf.
3. [Internet Sayfası]. Australia. [Erişim Tarihi: 11 Temmuz 2018]. Erişim: www.volunteeringaustralia.org/resource/.

4. The Public Policy and Management Institute, the Committee of the Regions/ PPMI 2009. Mobility of volunteers across Europe. [Internet Sayfası]. [Erişim Tarihi: 01 Temmuz 2018]. Erişim: www.eyv2011.eu/funding-opportunities/item/download/238.
5. Güzeli B. The voluntary ambassadors project on community development and Turkey's perception of voluntariness, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 2015; 10 (6): 521-532.
6. Kearney J. The values and basic principles of volunteering: Complacency or caution?. Voluntary Action-London-Institute for Volunteering Research, 2001;3(3): 63-86.
7. Butcher J. Volunteering in developing countries. Third Sector Research, NY: Springer, 2010.
8. Mirsafian H, Mohamadinejad A. Sport volunteerism: A study on volunteering motivations in university students. Journal of Human Sport and Exercise, 2012; 7: 73-84.
9. Cuskelly G, Hoye R, Auld C. Working with volunteers in sport. London, United Kingdom: Routledge, 2006.
10. Gaston K, Alexander J. Effective organisation and management of public sector volunteer workers: police special constables. The International Journal of Public Sector Management, 2001;14 (1): 59-74.
11. Handy F, Cnaan RA, Brudney JL, Ascoli U, Meijs LC, Ranade S. Public perception of who is a volunteer: An examination of the net-cost approach from a cross-cultural perspective. , School of Social Policy and Practice, 2000; 11 (1): 45-65.
12. Pires C, Prouteau L, Sardinha B. Rates of participation in volunteering and characteristics of volunteers: European comparisons. 9th International Conference of the International Society for Third-Sector Research Istanbul, Turkey, 2010.
13. Volunteering Strategy for the Olympic and Paralympic Games Tokyo 2020. Tokyo Metropolitan Government Tokyo Organising Committee of the Olympic and Paralympic Games (Tokyo 2020). [Internet Sayfası]. Japonya: 2018. [Erişim Tarihi: 27 Temmuz 2019]. Erişim: https://tokyo2020.org/jp/get-involved/volunteer/data/volunteer-summary_EN.pdf.
14. Aydınliğil S. Sosyal politika geliştirmede yeni bir alan: gönüllülük içinde birleşmiş milletler gönüllüleri programı, Türkiye'de gönüllülük: gönüllülüğün rolünün ve katkılarının keşfedilmesi. Türkiye ve Gençlik ve Spor Merkezi Gençlik Servisleri Merkezi, 2013. [Erişim Tarihi: 01 Temmuz 2019]. Erişim: <http://www.tr.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/mdgs/Turkiyedegonulluluk.pdf>.
15. Malhotra K. Türkiye'de gönüllülük: gönüllülüğün rolünün ve katkılarının keşfedilmesi. Birleşmiş Milletler Gönüllüleri Programı, Türkiye & GSM Gençlik Servisleri Merkezi (Yay. Haz.). Bordo Tercüme Bürosu ve Eda Erdem (Çev.), 2013.
16. Arslan ML. Sivil toplum kuruluşlarında gönüllülük: sorunlar ve çözüm yolları (Politika Notu No: 2018/04). İstanbul: İlke İlim Kültür Eğitim Derneği, 2018.
17. Fişne M, Karagöz, Y. The adaptation of volunteer motivations scale for international sporting events into Turkish, Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 2016, 1 (1): 2-3.
18. Koşan K. Winteruniversiade 2011 Erzurum. 25. Üniversitelerarası Kış Oyunları, Pazarlama Dünyası, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007; 21 (5): 56-62.
19. Ferrand A. Sports event network for tourism and economic development of the alpine space, guide book for the management of sport event volunteers, How to manage human resources?. Nicolas Chanavat et al. Chavannes-Lausanne: IDHEAP 2006.

20. GÜNGÖR N. The Volunteerism concept (notion) in sports organisations and reflections within Turkey, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2014.
21. Chalip L. Volunteers and the organisation of the Olympic Games: economic and formative aspects. in M. Moragas; A. B. Moreno; N. Puig (eds.), Volunteers, global society and the Olympic Movement: International Symposium Lausanne. 24th, 25th and 26th November 1999. Lausanne: International Olympic Committee, 2000; 205-214.
22. The Union of European Football Associations Education Programme/ UEFA. Diploma in Football Management, Module 1, Volunteer Management Alternative Assignment, 2011.
23. Tokyo 2020 Volunteers [İnternet Sayfası]. Japonya: 2018. [Erişim Tarihi: 27 Temmuz 2019]. Erişim: <https://tokyo2020.org/en/get-involved/volunteer/about/>.